



Uit de praktijk

Samen hogerop in toetsing

■ R. R. van der Lei

Drs. R.R. van der Lei is toetsexpert en onderwijskundig adviseur bij de Hanzehogeschool Groningen. Hij was lid van de expertgroep BKE/SKE voor de Vereniging Hogescholen. E-mail: r.r.van.der.lei@pl.hanze.nl.

Tijdens het congres van de NVE afgelopen november is de Prijs voor Examens 2015 uitgereikt aan de Werkgroep Kwaliteit Toetsen en Beoordelen van de Hanzehogeschool Groningen. De werkgroep ontving de prijs vanwege het pionierswerk dat hij heeft verricht op het gebied van docentprofessionalisering van examinatoren in het hoger onderwijs. De werkgroep heeft een scholingsprogramma ingericht dat leidt tot een basiskwalificatie examinering (BKE). De werkgroep heeft al zijn materiaal gedeeld waardoor er landelijk direct geprofiteerd kon worden van het ontwikkelwerk van de werkgroep. De werkgroep heeft werkelijk een beweging in het hoger beroepsonderwijs op gang gebracht op het gebied van toetsing en examinering. Uit het juryrapport: *De jury is er van overtuigd dat de inspanningen van de projectgroep bijdragen aan daadwerkelijke verbetering van de toetsing, zowel binnen de eigen hogeschool als daarbuiten*

Direct na het verschijnen van het rapport Vreemde Ogen Dwingen (Commissie externe validering examenkwaliteit, 2012) is de werkgroep gestart met het ontwikkelen van een programma voor de BKE (Van der Lei, 2014). De werkgroep heeft zich aangesloten bij de onderwijsvisie van de hogeschool. Die visie luidt: leren door ontmoeten. De eerste pilot is gestart nog voordat de expertgroep

BasisKwalificatie Examinering/SeniorKwalificatie Examinering (BKE/SKE) was samengesteld. De ontwikkeling van het Hanzeprogramma en het programma van eisen dat de expertgroep (waar een van de werkgroepleden zelf zitting in heeft genomen) heeft ontwikkeld is in wisselwerking ontstaan. De werkgroep heeft bij de definitie van examinator gekozen voor het beginsel 'heletaakprincipe' (van het

4c/id-model van Janssen-Noordman & Van Merriënboer, 2002). Dit is omarmd door de expertgroep. De examiner is zo gedefinieerd dat hij/zij een hele toetscyclus doorloopt. De toetscyclus van de Hanze is opgenomen in het programma van eisen van de expertgroep.

Een SKE-kandidaat en tevens examencommissielid van de International Business School van de Hanze noemde in haar assessment: *The best thing that happened to us was the BKE. Instead of talking about the quality of the test items, examiners now are talking about achieving the learning outcomes and about the construct of the assessments. Therefore we now can change and improve the role of the exam committee.*



Er ontstaan nu mooie initiatieven rond toetsing en examinering in het hbo

In de hogeschool is een programma neergezet dat een verandering tot stand kan brengen bij docenten. Dit komt door het persoonlijke karakter (iedere kandidaat werkt met zijn/haar eigen toets) en het verplichtende karakter (waarvoorheen met vrijblijvende trainingen werd gewerkt, moeten kandidaten nu een portfolio inleveren en een criteriumgericht interview afleggen). Inmiddels hebben meer dan 600 kandidaten het traject succesvol afgelegd. Het basisniveau op het gebied van toetsing en examinering wordt daarmee werkelijk op een hoger niveau getild. Docenten zijn zich beter bewust van het toetsbeleid en het toetsplan van de opleiding, baseren de inhoud van de toets beter op de leeruitkomsten, hebben meer kennis op het gebied van toetsconstructie en –analyse en zijn zich bewuster van de feedbackfunctie van toetsing. Het programma verdient de steun van het College van Bestuur van de Hanzehogeschool Groningen.

CvB-lid Rob Verhofstad: *Zowel de aanpak als de resultaten verdienen lof. Dankzij het werk van deze groep heeft de Hanzehogeschool Groningen snel en goed kunnen inspelen op een nieuwe ontwikkeling en belangrijke stappen kunnen zetten met betrekking tot de kwaliteitscultuur van de hogeschool en het hbo in het algemeen.*

De werkgroep Kwaliteit van Toetsen en Beoordelen (KTB) is landelijk het gesprek over toetsing aangegaan. Dit levert op dat anderen hebben kunnen profiteren van de voorsprong die de werkgroep heeft, maar wederzijds heeft het gesprek ook weer verbetering van het eigen materiaal opgeleverd. Vanuit de visie samen hogerop in toetsing heeft de werkgroep KTB al het ontwikkelde materiaal (studiehandleidingen, beoordelingsformulieren, projectplannen, werkboek, voorbeeldportfolio's) beschikbaar gesteld voor andere hogescholen, die daar veelvuldig gebruik van maken. De

werkgroep is bovendien de dialoog aangegaan op diverse congressen (Vereniging Hogescholen, Inspectie van Onderwijs, Assessment in Higher Education (Birmingham), Facta, Cito). Daarnaast heeft een van de werkgroepleden de werkwijze beschreven in een publicatie van Examens (Van der Lei, 2014). De Inspectie van het Onderwijs heeft deze publicatie overgenomen als good practice in haar rapport Verdere Versterking (2015). Ten slotte is een aantal leden van de werkgroep KTB medeoprichter van het landelijk netwerk BKE/SKE.

Jan Anthonie Bruijn, voorzitter van de commissie Externe Validering, heeft het programma persoonlijk aanbevolen: *“De commissie die onder mijn hoede externe validering van examinering in het hbo heeft onderzocht heeft met het rapport Vreemde Ogen Dwingen geprobeerd een impuls te geven aan de kwaliteit van toetsing en herstel van vertrouwen van de maatschappij in de toetsing in het hbo. De Hanze heeft dit niet alleen gerealiseerd door een programma BKE (en SKE) te ontwikkelen. Zij heeft anderen mee laten kijken en denken door middel van een externe validering door twee hogescholen. De publicatie die de werkgroep heeft gemaakt heb ik daarom ook als voorbeeld gebruikt tijdens mijn keynote van het congres van de Inspectie van Onderwijs. Door een totaalpakket te ontwikkelen rond de aanbevelingen van de commissie draagt de hogeschool en de werkgroep in het bijzonder bij aan de doelen die de Vereniging Hogescholen zichzelf heeft gesteld.”*

Er ontstaan nu mooie initiatieven rond toetsing en examinering in het hbo, zowel intern als extern. Zo is er een aantal opleidingen dat alle aanbevelingen uit de portfolio's heeft gehaald om zo op een studiedag tot een opleidingsbrede kwaliteitsverbetering te komen. Landelijk is er een netwerk BKE/SKE opgericht,

waarin materiaal gedeeld wordt, nieuw onderzoek wordt verricht en er gewerkt wordt aan de wederzijdse erkenning van programma's. De inzet van de werkgroep heeft hier zeker aan bijgedragen.

Bovenstaande heeft ertoe geleid dat de Werkgroep KTB van de Hanzehogeschool Groningen de Prijs voor Examens 2015 heeft verdiend. De werkgroep heeft vanuit een visie op leren en toetsen en vanuit een wetenschappelijke basis een vernieuwend programma neergezet. De visie heeft de keuze voor inrichting van de BKE-certificering (namelijk door een portfolio én een criteriumgericht interview/gesprek) sterk beïnvloed. Niet alleen de examinatoren in de eigen hogeschool hebben geprofiteerd van het werk van de werkgroep, maar toetsing in het hele land heeft een impuls gekregen. Samen hogerop toetsing wordt daadwerkelijk gerealiseerd! ■

Literatuur

- Commissie externe validering examenkwaliteit (2012). Vreemde ogen dwingen. Eindrapport Commissie externe validering examenkwaliteit hoger beroepsonderwijs. Den Haag: HBO-raad.
- Inspectie van het Onderwijs (2015). *Verdere Versterking: Onderzoek naar het Functioneren van Examencommissies in het Hoger Onderwijs*. Utrecht: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Janssen-Noordman, A.M.B & Merriënboer, J.J.G. van (2002). Innovatief onderwijs ontwerpen: via leertaken naar complexe vaardigheden. Wolters Noordhoff, Groningen / Houten.
- Lei, R.R. van der (2014). Examinatoren beoordeeld: externe validering door het BKE-traject van de Hanzehogeschool Groningen. *Examens, Tijdschrift voor Toetspraktijk 2014 (4)*. 14-17.